

Sociala Missionen och framtiden

**Styrelsens underlag och förslag till Sociala
Missionens årsmöte 2020**

Innehållsförteckning

Bakgrund.....	3
Diakoniframtidsutredningen.....	3
Styrgruppens rekommendationer	4
Ekumenik.....	4
Två huvudalternativ	5
Styrelsens förslag till årsmötet	5
Hybridmodellen	6
Arbete på flera nivåer	6
Organisation och lokalisering.....	8
Hybridhybridmodellen och lokaliseringen av verksamheten	9
Ekonomi	9
Summering	10
Projektstödsmodellen	11
Fyra verksamhetsområden	11
Ekonomi	12
Organisation	12
Summering	13
Andra möjligheter att söka bidrag för församlingsutveckling	13
Bilagor	14
Bilaga 1, Uppdragsbeskrivning till diakoniframtidsutredningen.....	14
Bilaga 2, Styrgruppens rekommendationer och kommentarer utifrån utredarens rapport ..	15
Bilaga 3, Intervjustudie behov av resurser	16
Bilaga 4, Sammanställning styrelsens intervjuer, samtalskvällar, studiebesök med mera ..	16

Bakgrund

Hur kan Sociala Missionen vara till nytta för det diakonala arbetet i församlingarna i Equmeniakyrkan region Stockholm? Det är huvudfrågan i den framtidsutredning som pågått sedan hösten 2018. I detta dokument redovisar vi styrelsens förslag och en alternativ modell som förts fram. Besluten om den framtida inriktningen tas av ombuden vid Sociala Missionens ordinarie årsmötet 2020.

Diakoniframtidsutredningen, genomförd av diakon Anna Ardin, lade en grund. Sociala Missionens styrelse har sedan följt upp den med möten med bland annat de samarbetspartners som den utredningen lyfte fram, samtalskvällar med företrädare för församlingarna, lunchmöte med medarbetare i församlingarna i regionen, två möten med kyrkoledningen, studiebesök och intervjuer med personer med kunskap om stöd för diakonal utveckling i församlingar.

Diakoniframtidsutredningen

I den utredning som Forum för socialt arbete genom diakon Anna Ardin utförde på uppdrag av Sociala Missionen finns ett antal förslag, som styrelsen prövat i sitt arbete under hösten. Styrgruppens uppdrag till utredaren finns i bilaga 1.

Stiftelse eller ideell förening?

Det finns en samsyn bland de som deltagit i samtalen om Sociala Missionens framtid under hösten 2019 och vintern 2020 att förslaget i Diakoniframtidsutredningen att ombilda Sociala Missionen till en stiftelse inte är lämpligt. Stiftelseformen passar dåligt för de behov som nu finns att vara flexibel och ha möjlighet att söka sig fram till modeller som fungerar. Sociala Missionen bör finnas kvar som en ideell förening alternativt upphöra som egen organisation. I det senare fallet tillfaller då enligt stadgarna tillgångarna Equmeniakyrkan att användas i diakonalt arbete.

Diakonalt center

Anna Ardin föreslår att Sociala Missionens kapital helt eller delvis används för att inrätta Equmeniakyrkan Stockholms Diakonicentrum. Centret föreslogs bemannas med två generalister med uppdrag att stödja utvecklingen och samordningen av det diakonala arbetet i regionen. Syftet är att underlätta för församlingarna att prioritera, finna bra arbetsformer, minska dubbelarbete, öka lärande och samverkan. Diakonicentrum ska enligt förslaget vara samlokaliserat med regionkansliet.

I sin utredning betonar Anna Ardin att ett sådant center inte kan byggas ”uppifrån”, det måste vara efterfrågat av församlingarna.

Sociala Missionens styrelse menar att intentionerna med detta förslag bör tas tillvara i Sociala Missionens framtida arbete. Några invändningar finns dock;

- Centret blir beroende av att det kan bemannas med rätt personer. Att arbeta med diakonal församlingsutveckling är, liksom all församlingsutveckling, svår. Finns de personer som kan klara detta arbete?
- Många frågor till de två i det diakonala centret torde vara hur man gör i enskilda ärenden. Det kan vara svårt att ge bra råd och vägledning om man som generalist inte kan repliera på personer som arbetar med de frågorna och har en expertkompetens.
- Risken är att centret inte blir använt av församlingarna och inte lyckas nå ut. I samtalen med församlingarna under hösten/vintern har flera uttryckt att de inte riktigt förstår vad det är tänkt att vara, några har avvisat förslaget.

Föra över del av verksamheten till annan organisation

Diakoniframtidsutredningen föreslog att Sociala Missionens nuvarande verksamhet, Råd & stöd, skulle föras över till andra organisationer, där Asylrättscentrum och Immanuelskyrkan pekades ut som två möjliga. Styrelsen har under hösten 2019 haft flera samtal med båda dessa organisationer och också undersökt om det kan finnas alternativa huvudmän. Samtal fördes med Räddningsmissionen som dock i dagsläget inte är beredd att bredda sitt område utanför Göteborg. Några andra alternativ har inte kommit fram.

Vid mötena med Asylrättscentrum har framkommit att Sociala Missionen arbetar med en bredare målgrupp, med fler arbetsformer och närmare församlingarna än vad som är möjligt för Asylrättscentrum. Asylrättscentrum har inte behov av att ta över personal. Asylrättscentrum är redan idag en bra samarbetspart, men det är inte aktuellt att föra över någon del av nuvarande Råd & stöds verksamhet dit.

Det finns inga verksamhetsmässiga skäl som talar för att föra över hela eller delar av verksamheten till Immanuelskyrkan. Det blir en liten och ekonomiskt sårbar verksamhet. Mycket talar för att det skulle vara svårare för en församling än en ideell förening att få anslag från kommuner, fonder och stiftelser. För Immanuelskyrkans del skulle det vara en process på säkert flera år att ta ställning till om Råd & stöd är en verksamhet församlingen ska driva.

Slutsats

Anna Ardins utredning är en av utgångspunkterna för styrelsens förslag till årsmötet, främst vad gäller de arbetsuppgifter som ett diakonalt center föreslogs omfatta.

Styrgruppens rekommendationer

Styrgruppen ställde sig bakom förslaget att skapa ett diakonalt center kopplat till Eumeniakyrkan region Stockholm. Centret ska vara en egen organisation, men så nära Eumeniakyrkan och Eumenia region Stockholm som möjligt. Huvuduppdraget ska vara att stötta församlingarnas arbete. ”Råd & stöds upparbetade kompetens bör förvaltas på ett klokt sätt.” Styrgruppens rekommendationer finns i bilaga 2.

Slutsats

De förslag styrelsen lägger bör innebära att stödet till församlingarna stärks.

Ekumenik

Ett av de mindre glädjande resultaten i Diakoniframtidsutredningen var att det var så lite kontakter mellan församlingarna i Eumeniakyrkan region Stockholm. Glädjande är däremot det goda samarbete flertalet församlingar har inom det diakonala området med Svenska kyrkan och, där det finns, också med andra församlingar. Detta kom fram såväl i de intervjuer Frank Åkerman gjorde med medarbetare i församlingarna i regionen för Diakoniframtidsutredningen som i samtalen med församlingar under hösten och vintern. Den lokala samverkan är viktig, både för att kunna göra ett bra diakonalt arbete och som en del av en god ekumenik. Det förtar förstås inte värdet av nätverksbyggande mellan församlingarna inom Eumeniakyrkan.

Två huvudalternativ

I styrelsens arbete efter det att Diakoniframtidsutredningen och styrgruppens rekommendationer lämnades har det utkristalliserat sig två alternativa förslag, som på olika sätt svarar upp mot önskemål som kommit fram och de rekommendationer styrgruppen gav. Nedan benämns de Hybridmodellen och Projektstödsmodellen. Ett kompromissförslag, Hybridhybridmodellen, föreslogs vid den sista samtalskvällen med församlingarna, den 5 mars.

I hybridmodellen ska Sociala Missionens personal arbeta med att ge juridisk och socialrättslig rådgivning till enskilda och församlingar och ge stöd till utvecklingen av det diakonala arbetet i församlingarna i regionen. I projektstödsmodellen har Sociala Missionen på samma sätt uppdraget att ge möjligheter till nätverk mellan församlingarna med specialistkunskap och resurspersoner. Det som skiljer är att Sociala Missionen inte har någon egen verksamhet, och att avkastningen av kapitalet går till olika former av projektstöd till församlingar.

Hybridhybridmodellen skiljer sig från hybridmodellen genom att årsmötet föreslås bestämma lokaliseringen av Sociala Missionens medarbetare. Förslaget belyses under Hybridmodellen som det är mest likt.

De båda huvudalternativen beskrivs nedan.

Sammanställningar från de samtalskvällar som varit, studiebesök och intervjuer styrelsen gjort finns sammanställt i ett dokument, se bilaga 4.

Styrelsens förslag till årsmötet

Styrelsen föreslår att årsmötet beslutar att den framtida inriktningen för Sociala Missionen ska vara enligt den nedan beskrivna Hybridmodellen.

Hybridmodellen

Denna modell har vuxit fram under höstens arbete. Med hybrid avses att det är ett sätt att kunna kombinera Diakonframtidstudredningens förslag om ett diakonalt center med att behålla den kompetens som finns på dagens Råd & stöd. Målet är att på så vis svara både mot tanken på samordning och stöd till utveckling av det diakonala arbetet och församlingarnas uttalade behov av stöd med juridiska och socialrättsliga frågor. Att Sociala Missionen föreslås fortsätta att vara huvudman för Råd & stöd beror på att det inte finns någon annan alternativ huvudman. Kvar står då att endera avveckla Råd & stöd, så som föreslås i Projektstödsmodellen, eller att behålla och fortsätta att utveckla Råd & stöd i Sociala Missionens regi så som föreslås i Hybridmodellen.

Denna ”nya Sociala Missionen” ska ha fokus på församlingarnas behov och utveckla sitt arbete utifrån de behoven.

Den nuvarande verksamheten beskrivs i årsredovisningen/verksamhetsberättelsen för 2019.

Arbete på flera nivåer

Församlingsstödjande på strukturnivå – ”diakonalt center”

Sociala Missionen ska som regionens diakonala center arbeta på såväl strukturell- som individnivå. På strukturnivå kan det då exempelvis handla om följande arbetsmetoder;

- Bygga nätverk mellan församlingar, inspirera och ordna sammankomster för att stärka det gemensamma arbetet i Equmeniakyrkan region Stockholm.
- Stödja församlingarna att hitta rätt i samhällsapparaten och det utbud av expertis som finns.
- Hjälpa församlingar att hitta olika möjligheter att finansiera diakonala verksamheter och att söka anslag i den lokala kommunen och/eller hos myndigheter, fonder och stiftelser. Ansökan kan inlämnas av församlingen själv eller tillsammans med Sociala Missionen och/eller andra församlingar.
- Tipsa om utbildningar och även kunna ordna utbildningar som församlingarna efterfrågar. Detta arbete förutsätts ske i samarbete med bl.a. regionkansliet, Bromma folkhögskola och Betaniastiftelsen.
- I samarbete med Equmeniakyrkan och Betaniastiftelsen som aktör för bl.a. webbaserade utbildningar kartlägga behov av webbaserade utbildningar och sprida kunskap om de som kan tas fram.
- Sprida kunskap om olika arbetsformer och goda exempel.
- Fungera som ett nav för diakonimedarbetarna i församlingarna i regionen.

Detta arbete ska ske tillsammans med regionkansliet. Initiativen till kontakt ska kunna tas såväl av Sociala Missionen som av enskilda församlingar.

Församlingsstödjande på både struktur och individnivå

Det finns från församlingarna ett uttalat behov av stöd med juridiska och socialrättsliga frågor, antingen med vägledning/handledning eller genom att kunna hänvisa en person som har större och mer komplexa behov än vad församlingen kan möta.

TIA-projektet (Tidiga insatser för asylsökande, bidrag från Länsstyrelsen), har visat på värdet av att kombinera stöd till enskilda personer med utbildning och nätverksbyggande. Arbetsformerna beskrivs närmare i Verksamhetsberättelse för 2019.

Ett samarbete med församlingarna kan i framtiden t.ex. bestå i möten kring olika former av socialrättsliga frågor som församlingarna möter i sitt vardagsarbete, temamöten,

konsultation och handledning och att ge stöd till personer som finns med i dessa församlingars närhet.

- Sociala Missionen bör kunna bistå med expertkunnande inom de frågor där församlingarna ser att det behövs större kompetens än vad som finns inom den egna församlingen. I Diakoniframtidsutredningen (sid 10) redovisas olika grundorsaker till problem som personer i församlingarna möter drabbas av. Där nämns existentiell ohälsa, ofrivillig ensamhet, bristande språkkunskaper, upplevelser från krig, bostadsbrist, fattigdom och arbetslöshet. Det är områden som Sociala Missionen behöver kunna bistå med kunskap om.
- Stöd i enskilda ärenden kan ges såväl till pastorer, diakoner som församlingsmedlemmar som är diakonalt aktiva i sin församling. Det kan exempelvis avse kunskapsstöd, vägledning och/eller handledning.
- Sociala Missionen bör också som en ny arbetsform bygga upp ett nätverk med medlemmar i och vänner till församlingar som kan bistå med expertkompetens. Sociala Missionen ska inte ha egna volontärer, de bör finnas i församlingarna. Det som kan vara Sociala Missionens roll är att underlätta att fler församlingar kan få nytta av deras kompetens.
- Omvärlden kommer att förändras, nya behov uppmärksammas. Sociala Missionen behöver vara ett av församlingarnas "känslspröt" för sådana nya sociala behov. Det förutsätter en lyhörd och flexibel organisation som arbetar nära de miljöer där vi möter människor i utsatthet. Det kan bl.a. ske genom att personer själva kan kontakta Sociala Missionen och genom det befintliga nätverkssamarbetet med Hela Människan Stockholms län och Ny Gemenskap.

Sociala Missionen är inne i en förändringsprocess, ett utvecklingsarbete med stöd till och nära samarbete med församlingarna i Equmeniakyrkan region Stockholm, ett arbete som bör få möjlighet att fortsätta.

Arbete på individnivå

För att Sociala Missionen ska kunna vara relevant för församlingarna krävs att personalen har expertkunskaper inom de områden som blir aktuella. Personalen behöver därför arbeta både med ärenden som rör familjer och enskilda och stöd till församlingarna på en mer strukturell nivå. Det diakonala arbetet föds i mötet med människor i utsatta situationer. Det mötet måste kunna ske både i församlingarna och hos Sociala Missionen. Insatserna ska kunna ges såväl av Sociala Missionens egen personal som av personal och volontärer i församlingarna.

- Församlingarna ska ha en snabb väg in till personalen på Sociala Missionen, och de ärenden som församlingarna aktualiserar ska ha förtur.
- Stöd till personer som församlingarna hänvisar till Sociala Missionen ska kunna ges genom att personen kommer till Sociala Missionen och får hjälp av dess personal.
- Stöd ska också kunna ges till personer som direkt vänder sig till Sociala Missionen. I dessa fall ska prövas om någon församling kan finnas med som stöd för den personen eller familjen.
- Sociala Missionen kan också hjälpa personer genom att lotsa till den organisation som kan ge det bästa stödet, som t.ex. Asylrättscentrum, Barnrättsbyrån och Stadsmissionen eller resurspersoner inom församlingarna i regionen.

Organisation och lokalisering

Egen förening i nära samverkan med huvudmännen

Sociala Missionen förblir med hybridmodellen en ideell förening, där medlemmarna är församlingar och Equmeniaföreningar inom Equmeniakyrkan region Stockholm. Målet är att flertalet församlingar i regionen ska se det som meningsfullt att vara medlem.

Tröskeln att bli medlem kan då behöva sänkas. Det kan t.ex. ske genom att sänka avgiften per medlem. Det behöver också bli mer attraktivt att vara medlem. Hybridmodellen syftar till att Sociala Missionen ska kunna erbjuda församlingarna adekvat stöd i deras diakonala arbete, och därmed ge motiv för medlemskap.

Någon form av överenskommelser bör träffas mellan Sociala Missionen och varje medlemsförsamling där vad var och en ska bidra med tydliggörs, så att det är klart att det rör sig om en samverkan.

Ägarskapet utövas genom att församlingarna som idag utser ombud till Sociala Missionens årsmöte och höstmöte. Ombudens roll som länkar mellan Sociala Missionen och församlingarna behöver stärkas. Ombudsmötena är viktiga inte bara som det demokratiska organ som är beslutande utan även som nätverksbyggande och kunskapsförmedlande mellan församlingarna i regionen.

Medlemsavgiften kan ses som viktig både som en del av det ömsesidiga ansvarstagandet och som egen finansiering för Sociala Missionen. Om medlemsavgiften sänks kan det kombineras med att församlingar uppmanas att inbjuda till temagudstjänst där den egna församlingens och Sociala missionens diakonala uppdrag uppmärksammas, blir föremål för förbön och där kollekt kan tas upp till förmån för Sociala Missionens arbete. Vid dessa gudstjänster eller vid efterföljande kyrkkaffe kan medarbetare från Sociala Missionen medverka.

Tjänsten som verksamhetschef bör tillsättas i dialog med den regionala kyrkoledaren.

Styrelsen

I Sociala Missionens styrelse bör utöver, som idag en representant från Equmeniakyrkan, också ingå en representant från regionkansliet. Syftet med det är att stärka samarbetet mellan Sociala Missionen och regionens församlingsutvecklande arbete.

I styrelsen är det önskvärt att det ingår en person som har kompetens att vara ekonomi-ansvarig och har kunskap om kapitalförvaltning.

Lokaliseringen av Sociala Missionens personal

Sociala Missionens personal utgör ett litet arbetslag där alla kompletterar och lär av varandra, vilket underlättas av att man sitter samlat. Var Sociala Missionen i framtiden ska vara lokaliserad bör bedömas av verksamhetschef i samråd med styrelsen utifrån vad som är bäst och mest kostnadseffektivt för verksamheten.

En arbetsform som redan prövas i mindre skala och kan utvecklas är att ha en del av mottagningsverksamheten förlagd till lokala församlingar. Vid samtalskvällarna har detta beskrivits som att ”ta med sig Sociala Missionen-flaggan och sätta upp den där man är”. Att redan nu slå fast omfattning av en sådan verksamhet innan den prövats mer är knappast lämpligt.

Samarbetet med församlingarna är viktigt, och då bör Sociala Missionen sträva efter att utveckla sådana former där man kan nå så många som möjligt. Det handlar om ett funktionellt samarbete med många snarare än det nära kollegiala med några få.

Samverkan med regionkansliet är nödvändig. Den förutsätter dock inte att man sitter tillsammans.

Hybridhybridmodellen och lokaliseringen av verksamheten

Vid samtalskvällen den 5 mars väcktes ett kompromissförslag mellan Hybridmodellen och den nedan beskrivna Projektstödsmodellen. Skillnaden mot hybridmodellen är lokaliseringen av personalen. I stället för att personalen sitter samlad på ett ställe decentraliseras den till några församlingar i regionen. Syftet är att därmed få en närhet mellan Sociala Missionens personal och de församlingar där de sitter. Att ha sin vardagliga "fikakontakt" med församlingens personal i stället för sina kollegor på Sociala Missionen.

Motiv

- Att sitta tillsammans kan ge en nära arbetsgemenskap. De man fikar med är personalen i den församling dit man är lokaliserad – det blir ett nytt kollegium, och nya kunskaper för alla.
- Att sitta på olika platser i regionen kan underlätta för besökare från den delen av regionen att komma till den person man ska träffa.

Nackdelar

- Eftersom personalstyrkan är begränsad så innebär förslaget att det är få församlingar som får del av den resurs det innebär att ha en personal från Sociala Missionen hos sig.
- Medarbetarna kompletterar på olika sätt varandra kompetens- och inriktningsmässigt, något som försvåras om man inte sitter tillsammans.
- Erfarenhetsutbyte och kompetensutveckling sker på många sätt i mötet med kollegor. Det blir svårare om man inte sitter ihop. Möjligheterna att låta varandras kunskaper, erfarenheter och nätverk komplettera varandra tunnas ut om man blir ensamarbetande i stället för att sitta ihop.
- Verksamheten blir mer sårbar när det blir flera arbetsplatser i stället för en som ska bemannas.
- Sociala Missionen kan bli mindre konkurrenskraftig när det gäller att besätta lediga tjänster.

Hybridhybridmodellen förutsätter att lokaliseringen av Sociala Missionens personal bestäms av ombuden vid höstmöte eller årsmöte. Det kan ses som en väl stark detaljstyrning. Lämpligen bör var personalen sitter vara en fråga för Sociala Missionens chef, i samråd med styrelsen.

Ekonomi

En begränsande faktor är möjligheten att finansiera verksamheten. Sociala Missionen har en liten arbetsstyrka. Den kan inte rymma specialister inom alla de områden en församling kan behöva hjälp med även om personalen kan ha god kunskap om vilka organisationer som kan ge det stöd som Sociala Missionen inte har tillräcklig kompetens för. Det går inte heller att hinna med allt. Prioriteringar kommer alltid att vara nödvändiga.

Idag har Sociala Missionen dels bidrag som är låsta till kommun och/eller verksamhet, dels bidrag som Sociala Missionen kan förfoga mer fritt över. Fördelningen är (2019):

- anslag från Stockholms stad: 40 %
- verksamhetsbestämda bidrag och ersättningar: 10 %
- avkastningen av kapital: 32 %
- bidrag, gåvor, medlemsavgifter: 17 %
- övrigt: 1 %

Det är således en sårbar verksamhet med liten egen bas. Ett prioriterat område är därför att få fler donatorer av olika slag, som trygghet för verksamheten och för att ge mer handlingsfrihet vid val av arbetsområden. Det är också önskvärt att hitta former för att tillsammans med lokala församlingar ansöka om bidrag. Det kan vara enklare för en församling att få anslag från sin kommun om församlingen ansöker tillsammans med Sociala Missionen.

Ett uttalat mål ska vara en ekonomi i balans. Enbart avkastningen från kapitalet får användas, kapitalet i sig ska inte användas för löpande verksamhet.

Summering

Fördelar

Nya Sociala Missionen kan

- ha en tydlig fokus på församlingsutveckling och att stödja och inspirera det diakonala arbetet i församlingarna,
- stärka Equmeniakyrkans diakonala identitet i regionen genom nätverksarbete, temamöten och utbildningar,
- stärka det diakonala perspektivet i Equmeniakyrkan och Equmenia genom att t.ex. tillhandahålla kunskap, sprida goda exempel och tillsammans med Betaniastiftelsen ta fram webbaserade utbildningar,
- ge kunskapsunderlag för Equmeniakyrkan när det gäller kyrkans roll att vara en profetisk röst.
- bistå med expertkompetens inom flera av de områden som är viktiga för församlingarna, ge handledning och stöd till personal och volontärer i församlingarna,
- bistå med kompetens till församlingar i kontakten med kommuner, myndigheter och fonder vad gäller t ex bidragsansökningar,
- ta emot personer som en församling ser behöver mer stöd än vad församlingen har möjlighet att ge, och ge detta stöd med egen personal alternativt genom sina nätverk lotsa personer till den organisation som bäst kan ge stöd i de fall då Sociala Missionens resurser eller kompetens inte räcker,
- genom sin öppna rådgivningsenhet vara en väg in för personer i utsatthet som annars inte skulle nås av Equmeniakyrkans församlingar.

Nackdelar och risker

- Verksamheten har i dagsläget en knapp ekonomi som sätter gränser för hur mycket personal Sociala Missionen kan ha. Det ger en begränsning både vad gäller att ha den bredd i kompetens och den tid som krävs för att bistå församlingarna i regionen. Församlingarna är många, inemot ett åttiotal, de finns i samhällen med olika struktur, har olika storlek och möjligheter och är geografisk spridda från Suderkyrkan i söder till Björklinge missionsförsamling i norr.
- En del i finansieringen är verksamhetsbidrag från kommuner. De bidragen är begränsade till den egna kommunen, och vanligen styrande för vad som ska göras. Så är fallet med en av de stora intäktsposterna för Sociala Missionen idag, bidragen från Stockholms stad. Det kan i en del kommuner vara mycket svårt att få anslag för verksamheter som kan bedrivas gemensamt av den lokala församlingen och Sociala Missionen.
- Det kan vara svårt att kunna ge tillräcklig prioritet åt det mer strukturella arbetet, eftersom arbetet med enskilda individer ofta kräver snabba insatser här och nu. Detta är något som måste uppmärksammas i det fortsatta utvecklingsarbetet.

Projektstödsmodellen

Ett alternativ som väckts i samtalen under hösten är att Sociala Missionens kapital används för att ge projektstöd till ett antal församlingar. I ett brev till medlemsförsamlingarna och Sociala Missionens styrelse daterat den 3 mars 2020 har förslagsställarna Frank Åkerman och Dag Fagerhem redovisat vad som kan ingå i detta alternativ. Förslaget innebär att Råd & stöd avvecklas. Något diakonalt center samlokaliseras med det regionala kansliet inrättas inte. Det framtida arbetet föreslås omfatta fyra verksamhetsområden. På förslagsställarnas önskan redovisas deras förslag nedan, tillsammans med styrelsens kommentarer.

Fyra verksamhetsområden

Nätverk för erfarenhetsutbyte och utveckling

I nära samverkan med medlemsförsamlingarna bör Sociala Missionen svara för att utveckla och etablera nätverk där församlingarna kan dela erfarenheter och hantera frågor av gemensamt intresse, med huvudsaklig inriktning på det diakonala arbetet i vid mening. Inom nätverken bör man också kunna hantera frågor om informations- och utbildningsinsatser utifrån behoven i församlingarna, kanske i första hand för frivilligarbetare. Etableringen av nätverken bör ske i nära samverkan med Equmeniakyrkans regionala organisation.

Kommentar:

Det är ett arbetsområde som också ingår i hybridmodellen.

Nätverk med specialistkunskap och resurspersoner

Församlingarna kan i sitt arbete behöva tillgång till specialistkunskap i t.ex. myndighetsfrågor såsom asyljuridik, sjukförsäkringslagstiftning, familjerätt, socialjuridik m.m. Hittills har sådan kunskap i delar funnits hos Råd & stöd, men församlingarna har endast i begränsad omfattning använt sig av den resursen. Råd & stöd har heller inte sett vilken resurs de lokala församlingarna kan innebära för de enskilda hjälpsökande.

Sociala Missionen kan ges uppdraget att utveckla och etablera även sådana nätverk, bestående av såväl privatpersoner som olika organisationer med särskild kompetens. Ett tydligt exempel på sådana organisationer är Asylrättscentrum, som kan utgöra en resurs för såväl de lokala församlingarna som för Equmeniakyrkan på det nationella planet.

Kommentar:

Vad gäller nätverk med organisationer så har Sociala Missionen redan många väl utarbetade kanaler, som kan vara en resurs för församlingarna, inte minst Asylrättscentrum och Barnrättsbyrå. Detta är således naturliga arbetsområden för Sociala Missionen enligt hybridmodellen.

Redan idag är Sociala Missionen väl medveten om vilka resurser som finns i församlingarna, och använder sig av detta. Det är något som ska fortsätta att utvecklas. Förslaget att bygga upp kontakter/nätverk med kunniga personer i församlingarna är utmärkt, och ovan föreslås därför att det ska ingå i Sociala Missionens uppdrag i hybridmodellen.

Stödresurs för bidrags- och finansieringsfrågor

Sociala Missionen kan utgöra en stödresurs när det gäller att kartlägga och sprida kunskap om finansiering och möjliga bidragsgivare för de lokala församlingarna var för sig eller i förening. Likaså kan Sociala Missionen vara en stödresurs för ansökningar och redovisningar avseende bidrag, särskilt i de fall ansökningar från flera församlingar ska samordnas gentemot bidragsgivare (jämför TIA-bidragen).

Kommentar:

Också detta är ett arbetsområde som ovan föreslås ingå i hybridmodellen.

Ekonomiskt stöd för utveckling av lokalt diakonalt arbete

Sociala Missionen disponerar ett betydande ekonomiskt kapital. Vi föreslår att Sociala Missionen får uppdraget att använda avkastningen/värdeökningen på befintligt kapital för att stödja utveckling av medlemsförsamlingarnas lokala diakonala verksamhet. Det kan ske genom lån eller bidrag, där vi ser att det behöver utvecklas riktlinjer för vilken typ av insatser som kan beviljas stöd. Inriktningen bör vara att ekonomiskt stöd ska kunna ges i ett start- och etableringsskede, men ej ska innebära en långsiktig finansiering.

Kommentar:

Ekonomiska stöd kan bidra till att utveckla arbetsformer och att stärka lokal samverkan. Equmeniakyrkan har, som redovisas nedan, redan idag möjligheter för detta.

Ekonomi

Förslaget innebär en snabb avveckling av nuvarande Råd & stöd. Det innebär att den verksamhet som det går att få anslag och bidrag för, den individinriktade, försvinner. Därmed faller med all sannolikhet bidragen från fonder och stiftelser bort, det samma gäller anslagen från kommuner, i dagsläget Stockholms stad. Möjligheten till projektbidrag typ TIA-medel försvinner. Sannolikt gäller detta också en majoritet av gåvogivarna. Kvar är då sannolikt bara avkastningen av kapitalet och medlemsavgifter från församlingarna – om strukturen med medlemsförsamlingar och ombud ska behållas trots den mycket begränsade verksamheten.

Det behövs en funktion med uppgiften att vara nätverksbyggare, stödresurs för bidrags- och finansieringsfrågor, bedöma ansökningar från församlingarna och svara för uppföljning och erfarenhetsutbyte. Förslagsställarna gör ingen bedömning av vilken omfattning en sådan tjänst ska ha, utan nämner ”visst administrativt stöd”. Inte heller redovisas hur en sådan tjänst skulle kunna finansieras. Om man tänker sig att det räcker med en halvtid bör kostnaden kunna begränsas till cirka 350 000 kr. Det kan också krävas att medel avsätts för den ekonomiska hanteringen och revision. Kvar av avkastningen kan då finnas upp till 1,5 mnkr för diakonal utveckling i församlingarna. Förslagsställarna anger att tjänsten skulle kunna finnas hos en församling, och då kan det tillkomma hyra för lokal.

Organisation

Förslagsställarna menar att det i samband med utvecklingen av en ny roll för Sociala Missionen kan finnas anledning att diskutera och överväga medlemsbegrepp och organisation. Det kan t.ex. gälla hur man underlättar medlemskap för fler församlingar och hur medlemskapet kan vara relevant för församlingar utanför Stockholms stad och närförorter. Utgångspunkten bör vara de lokala församlingarnas önskemål om att ta del av Sociala Missionens stödfunktioner och nätverk.

Det kan också, menar förslagsställarna, finnas anledning att se över om ett nytt arbetssätt ställer andra krav på vilka erfarenheter och kompetenser som bör finnas med i organisationens styrelse. Den diskussionen kan, menar förslagsställarna, med fördel föras i sammanhang som ger en bredare förankring, men främst hos medlemsförsamlingarna.

Kommentar:

Liksom i hybridmodellen kan dagens ombudsorganisation användas för att få det erfarenhetsutbyte som förslagsställarna vill stärka i regionen. Utmaningen att underlätta att fler församlingar blir medlemmar och formerna för samarbete är lika för Hybridmodellen

och projektstödsmodellen. Utgångspunkten, de lokala församlingarnas önskemål, är likaså gemensam för de båda modellerna.

Summering

Fördelar

- Avkastningen av Sociala Missionens kapital använt på detta sätt går garanterat till arbete i och för lokala församlingar.
- De ekonomiska riskerna med att bedriva en egen juridisk och socialrättslig rådgivning försvinner.

Nackdelar och risker

- De tillgängliga medlen är begränsade och kan därför bara komma några få församlingar till del.
- Risk finns att de erfarenheter och kunskaper som de församlingar får som tar del av medlen inte tas tillvara eller kommer andra församlingar till del.
- Risk att resultaten inte överlever när pengarna är slut.
- Den kompetens som finns i dagens Råd & stöd försvinner, och församlingarna får inte tillgång till denna resurs.

Andra möjligheter att söka bidrag för församlingsutveckling

Det finns redan idag möjligheter för församlingarna att ansöka om stöd för olika utvecklingsinsatser. Equmeniakyrkan fördelar bidrag till församlingar genom medel från SST, kyrkoavgiften och genom avkastning från olika fonder.

Hälften av tillgängliga medel fördelas lika till regionerna, hälften fördelas i proportion till antal församlingar/medlemmar. Kyrkostyrelsen har antagit kriterier för bidragen. Ändamålet ska vara framåtsyftande, nysatsningar uppmuntras. Inriktningen ska vara på att växa/utvecklas, och församlingen ska ha otillräckliga egna ekonomiska resurser för ändamålet. På vissa orter kan församlingar behöva stödjas för att finnas kvar på orten. Det ska ligga i linje med Equmeniakyrkans vision och teologiska grund. Det ska vara byggt på omvärldsanalys; till exempel om församlingens betydelse i det omgivande samhället. Syftet med kriterierna är att de ska vara riktninggivande vid prövningen av ansökningar.

Ett fördelningsråd, utsett av kyrkostyrelsen, beslutar om bidragsfördelning efter beredning i regionerna. En uppföljning av beviljade bidrag sker genom att ett formulär skickas ut till alla församlingar som under föregående år beviljats bidrag.

Storleken på bidragen i region Stockholm varierar utifrån behov och utifrån hur stor pott regionen har att fördela varje år. För de som beviljas bidrag kan det röra sig om bidrag från några tio tusen till några hundra tusen.

Bidrag kan ges till församlingar som vill utveckla sitt diakonala arbete. Det kan knappast vara önskvärt att ha ytterligare en form för bidrag som finns vid sidan om samfundets.

På regionkansliet handläggs dessutom ansökningar från församlingar om handledarstödda utvecklingsinsatser. För detta ändamål finns cirka 1 mnkr, medel som kommer från samfundet.

Bilagor

Bilaga 1, Uppdragsbeskrivning till diakoniframtidsutredningen

Uppdragsbeskrivning för utredningen diakonalt arbete – ansvar, utmaning och möjlighet

På tröskeln till sitt andra århundrade står Sociala Missionen inför stora utmaningar, som inte bara handlar om förvaltningen av den nuvarande verksamheten utan kanske snarare kan beskrivas som en omstart och transformering av både verksamhet och uppdrag. En av utmaningarna är hur Sociala Missionens verksamhet i högre grad ska kunna bli en resurs för Equmeniakyrkans diakonala arbete, i en utvecklad samverkan med lokala församlingar. Hur detta ska kunna ske kan inte i första hand diskuteras utifrån Sociala Missionens nuvarande verksamhet och organisation, utan måste i högre grad ske inom eller i anslutning till Equmeniakyrkans mötesplatser och utvecklingsarbete. Vi vill därför utmana Equmeniakyrkan och framför allt region Stockholm att ta ett ansvar för diskussionen om Sociala Missionens framtida roll och uppdrag. Vi hoppas att den diskussionen ska kunna föras i de former som är naturliga sammanhang för församlingarnas angelägenheter. För att möjliggöra denna för oss nödvändiga process, är vi beredda att under det kommande året inrätta och finansiera en projektanställning, under förutsättning att Equmeniakyrkan är intresserad.
(Utdrag ur Sociala Missionens verksamhetsplan för 2018)

Med utgångspunkt från ovanstående utdrag ur Sociala Missionens verksamhetsplan, ska detta projekt utreda möjligheterna att utifrån Sociala Missionen som plattform och historisk grund stärka Equmeniakyrkans diakonala arbete, medvetenhet, självkänsla och samordning. Anna Ardin och Forum – idéburna organisationer med social inriktning har anlitats för uppdraget och arbetet leds av en styrgrupp tillsatt av Sociala Missionen och Equmeniakyrkan.

Utredningens uppdrag är att identifiera behov, möjligheter och förutsättningar för utveckling av det diakonala arbetet inom Equmeniakyrkan och dess församlingar, främst inom region Stockholm, men gärna med större perspektiv, samt hur stödfunktioner för detta skulle kunna se ut. Det kan handla om följande frågeställningar.

- Vilka behov ser de lokala församlingarna, när det gäller diakonalt arbete?
- Vilka kompetenser behövs i det arbetet och hur kan församlingarna stärkas i sin diakonala identitet och medvetenhet?
- Vilka kompetenser behövs för att stödja arbetet, såväl lokalt som i Equmeniakyrkans regionala och nationella organisation?
- Vilka är de behov och utmaningar som Equmeniakyrkans församlingar skulle kunna känna en särskild kallelse att möta?
- Vilka samverkansmöjligheter finns med andra organisationer i Equmeniakyrkans närhet?
- Vilka erfarenheter finns i vår omvärld, när det gäller utveckling av det diakonala arbetet?

Avrapportering ska ske till utsedda företrädare för Equmeniakyrkan och för Sociala Missionens styrelse löpande under utredningen. Slutrapportering ska ske i juni 2019. Preliminär slutrapport ska skickas till kyrkoledningen och Sociala Missionens styrelse senast den 1 maj. Senast den 31 juni ska slutrapporten vara klar.

Fastställd av styrgruppen 29 augusti 2018

Johan Adolfsson, Torbjörn Bådagård, Jenny Dobers, Suzanne Molin, Ola Rikner, Hans Wallöf, i samråd med utredare Anna Ardin.

Bilaga 2, Styrgruppens rekommendationer och kommentarer utifrån utredarens rapport

Under det knappa år som utredningen pågått har styrgrupp och utredare haft mycket nära kontakt och täta avstämningar. Slutprodukten, Diakoniframtidsutredningen 2019, är dock utredarens – vi har tyckt att det varit angeläget att utredaren får behålla viss frihet när hon drar sina slutsatser. Som styrgrupp är vi tacksamma för utredarens gedigna arbete och tror att den kommer kunna vara till stor hjälp. Som en hjälp för mottagandet av rapporten skickar vi här med några korta kommentarer till utredningens tre huvudförslag.

Utredningens huvudförslag 1

Styrgruppen står bakom förslaget att skapa ett diakonalt center kopplat till Equmeniakyrkan region Stockholm. Vi tror att centret skulle bli en viktig resurs framför allt för lokala församlingar i regionen men också för Equmeniakyrkan som helhet.

Centrets organisation

Vi tror att centret ska vara en egen organisation för att kunna vara fritt och självbeslutande. Det gör att det är fritt från att behöva gå via Equmeniakyrkans budgetprocesser och kyrkokonferenser och det ger det möjlighet att söka medel som en kyrka inte kan söka. Men vi vill se centret så nära Equmeniakyrkan och Equmenia region Stockholm som möjligt. Detta kan säkras upp genom att i stadgarna fastställa att styrelse tillsätts av Equmeniakyrkan/Equmenia. Därmed förordar vi utredarens alternativ 1, men utredningens förslag måste självklart granskas och bedömas.

Centrets uppdrag

Man behöver fundera på namnet på ett eventuellt kommande center.

Vi håller med om att huvuduppdraget ska vara att stötta församlingarnas arbete. I utredningen finns goda förslag till mer utförlig uppdragsbeskrivning.

Centrets placering

Vi håller med om att centret ska samlokaliseras med region Stockholms personal. Däremot håller vi inte med utredaren om geografisk placering. Eftersom centret inte ska vara operativt behöver det inte ligga i Stockholms city. Snarare är det en stor fördel om det ligger vid Campus Bromma, dit regionkansliet redan är lokaliserat. Centret skulle ytterligare stärka tanken att skapa ett Equmeniakyrkligt center vid Campus Bromma. Närheten till EHS och folkhögskolan skulle vara viktig både för skolorna, centret och församlingarna.

Utredningens huvudförslag 2

Styrgruppen står bakom förslaget att överföra Råd & stöd-verksamheten till annan/andra huvudman/män. Det vore intressant att vidare undersöka utredningens sondering kring att överföra Råd & stöd till Asylrättscentrum och Immanuelskyrkan för bedömning om detta är realistiskt och möjligt.

Styrgruppens medskick till Sociala Missionen: Råd & stöds upparbetade kompetens bör förvaltas på ett klokt sätt.

Styrgruppens medskick till Equmeniakyrkan: Se över på vilket sätt församlingarna kan få stöd i juridisk och social rådgivning. Behöver de Råd & stöd? Vill Equmeniakyrkan bli fullvärdiga medlemmar i Rådgivningsbyrån?

Utredningens huvudförslag 3

Vi ser att utredningen innehåller förslag som också går bortom det uppdrag vi fått. Här finns tex tankar och idéer om Equmeniakyrkans diakoni och diakoner. Som styrgrupp ser vi inte att det är vår uppgift att uttala oss om detta, men tror att det finns många intressanta tankar i utredningen som vi överlåter till Equmeniakyrkan att använda som man finner det bäst.

Vi ser också att det finns exempel i utredningen där resonemang bygger på ännu ej avslutade utredningar inom Equmeniakyrkan, exempelvis växtpoolsutredningen. Förslagen måste läsas i det ljuset, men kan ändå vara intressanta att beakta.

Ekonomi

Vi överlåter till respektive parter att granska om de ekonomiska ramar som presenteras i utredningen är realistiska.

Vägen vidare

När vi nu överlämnar denna utredning vill vi klargöra att arbetet är långt ifrån färdigt. Utredningen ger flera förslag, men rymmer inte några beslut. Det är upp till Sociala Missionen och Equmeniakyrkan att fatta dessa.

Vi i styrgruppen vill uttrycka vårt varma tack till utredare Anna Ardin för ett gediget och engagerat arbete. Vi tackar också Equmeniakyrkan och Sociala Missionen för visat förtroende. Vi ser vårt uppdrag härmed som avslutat och överlämnar nu utredningen till Equmeniakyrkans kyrkoledning och Sociala Missionens styrelse. Utredningen tror vi kan utgöra ett mycket gott underlag för beslut om Sociala Missionens framtid. I utredningen finns förslag för hur vägen mot beslut och eventuellt verkställande skulle kunna gå vidare.

Stockholm 19-08-13

Styrgruppen för Diakoniframtidsutredningen

Bilaga 3, Intervjustudie behov av resurser

Inom ramen för Diakoniframtidsutredningen genomförde Frank Åkerman en intervjustudie med företrädare i 52 församlingar. Den sammanfattas i utredningens bilaga 7. Nedan redovisas den del som handlar om vad de intervjuade sagt om behovet av resurser och stöd.

Behov av resurser (ekonomi, personer, inspiration med mera)

Flertalet svarade att det behövdes resurser i form av ekonomi, kunna anställa någon, flera aktiva medlemmar eller en centralt belägen lokal då kyrkan ligger lite ocentralt. Andra sökte kunskap kring bl.a. sociala företag och arbetsträning, föreläsare, inspiration, idéamtal eller att bli bejakad i det som redan sker.

Ett par talade om att det är viktigt att arbetet växer inifrån och att det inte påverkas av några "diakonstrategier från Stockholm". Ett par nämnde värdet av att kunna få handledning. Att Sociala Missionen ställer en jurist till förfogande och att församlingarna får mer information om det socialjuridiska arbetet som finns.

Flera församlingar ställer gärna sin kunskap till förfogande inom några olika ämnesområden som "Må bra"-verksamhet då man har en samlad och gedigen erfarenhet av detta. Diakonimedarbetarutbildning för att man som volontär ska få bra redskap i att möta medmänniskor. En församling har ett genomgripande sinnesroarbete och inbjuder andra församlingar att få del av deras arbete. En församling driver ett gym och berättar gärna om sina erfarenheter av detta. Slutligen är det en församling som arbetar mycket med gaming och brädspel och vill gärna berätta om detta

Bilaga 4, Sammanställning styrelsens intervjuer, samtalskvällar, studiebesök med mera

Sammanställning av intervjuer, samtalskvällar, studiebesök med mera som ingått i styrelsens arbete hösten 2019 och vintern 2020 finns tillgängligt hos Sociala Missionen (35 sidor) och kan beställas via e-post till ordföranden, sven.erik@wanell.se